

Aivorunkovaurion kliininen kuva	Oire tai statuslöydös	Selitys tai huomio
Yhdistelmä pitkien ratojen, aivohermo- ja pikkuaivo-oireita	Toispuolihalvaus (hemipareesi), laajassa vauriossa neliraajahalvaus (tetrapareesi)	Pitkät radat (pyradimidirata, spinotalaaminen rata) lokalisoivat aivorunkoon, selkäyttimeen tai aivokuorelle
	Toispuoleinen puutos kipu- tai terävätunnossa (hemisensorinen oire)	Spinotalaaminen rata välittää kipu- ja terävätunnon aivorungon läpi aivokuorelle
	Liikkeiden hapuilu (ataksia), kohdistusvapina (intentio tremor), tasapainohäiriö (viivakävelyn vaikeus), silmävärve (nystagmus)	Pikkuaivot välittävät saamansa sensorisen tiedon isoille aivoille aivorungon kautta
Ristitsevät oireet	Esim. toisen puolen kasvojen tuntohäiriö (aivohermo V) ja vastakkaisen puolen hemipareesi tai hemisensorinen oire	Aivohermolöydös yhdistyy vastakkaisen puolen pitkien ratojen oireeseen
	Esim. kasvohermohalvaus (aivohermo VII) ja vastakkaisen puolen hemipareesi tai hemisensorinen oire	Aivohermolöydös yhdistyy vastakkaisen puolen pitkien ratojen oireeseen
	Esim. kaksoiskuvat (aivohermot III, IV, tai VI) ja vastakkaisen puolen hemipareesi tai hemisensorinen oire	Aivohermolöydös yhdistyy vastakkaisen puolen pitkien ratojen oireeseen
Laajan vaurion triadi	Tajuttomuus + reagoimattomuus + hemodynaamikan (mm. verenpaineen säätely) romahtaminen	Laajan aivorunkovaurion ennuste on huono. Seurauksena voi olla sulkuila eli ns. "locked in"- oireyhtymä
Tajuttomuus	Reagoimattomuus, tietoisuuden puute	Aivorungon tajuntaa ylläpitävän verkkojärjestelmän (formaatio reticularis) vaurio
Hengityksen ja verenpaineen säätelyhäiriö	Hengitysvaikeudet, epästabiili hemodynaamikka	Ydinjatkeen (medulla oblongata) hengitys- ja verenkiertokeskusten vaurio
Aivorunkostatuksen muistisäännöt	Aivorunkostatuksen ydin: silmät + kasvot + puhe	Keskushermostoperäinen nystagmus on useammin aivorunko- kuin puhdas pikkuaivo-oire
Silmät	Näköhäiriö - tutki silmät (visus, mustuaiset, silmien liikkeet, näkökentät, silmänpohjat) hyvin	Tutkit tällöin aivorungon yläosan hyvin
Kasvot	Kasvohermohalvaus tai kasvojen tuntohäiriö - tutki kasvot (kasvojen liikkeet - mimiikka, kasvotunto) hyvin	Tutkit tällöin aivorungon keskiosan (aivosillan alue - pons) hyvin
Puhe	Puhe puuromaista (dysartrista) - kuuntele puhetta (ja tutki kieli ja nielu)	Tutkit tällöin aivorungon alaosan hyvin

Aivohermolöydös ilman pitkien ratojen tai pikkuaivojen toimintavaurion merkkejä viittaa aivohermon perifeerisen osan vaurioon SA-tilassa (subaraknoidaalitila) tai sitä perifeerisemmin, ei aivorungossa. Hemipareesi tai hemisensorinen oire ilman aivohermo- tai pikkuaivolöydöksiä viittaa selkäytimen tai isoaivohemisfäärin vaurioon.

Aivorunko-oireyhtymä	Paikallistava (lokalisoiva) status	Huomio
Aivorungon sisäinen vaurio	Silmien liikehäiriö, dyskonjugaatio tai silmät jähmettyneet liikkumatta keskiasentoon, aivorunkoheijasteet puuttuvat (okulokefaalinen, okulovestibulaarinen, kornea), mustuaiset saattavat (alkuun) reagoida valoon	Aivorunkovaurion aiheuttaa infarkti tai vuoto, harvemmin nfektio tai inflammaatio, joskus kasvain
Aivorungon kompressio sivulta (lateraalinen)	Mustuainen laajentunut ja valoon reagoimaton vaurion puolella, vastakkaisen puolen hemipareesi	Tilaa vievä prosessi painaa nervus oculomotoriusta ja aivorunkoa (primaarivaurio toisessa isoaihemisfäärissä)
Aivorungon kompressio ylhäältä (sentraalinen)	Pupillat keskisuuret, valoon reagoimattomat	Tilaa vievä prosessi puristaa keskiaivoja ylhäältä alas (primaarivaurio isojen aivojen syvissä osissa - talamuksessa, hypotalamuksessa)
Molemminpuolinen hemisfäärivaurio tai toimintahäiriö	Ei lokalisoivia löydöksiä, mustuaiset reagoivat, korneaheijaste ja okulokefaalinen heijaste toimivat, vaikeissa tapauksissa myokloninen status epilepticus, hengitys vaihtelevaa (tasaista, periodittaista)	Aivuokuori, isojen aivojen valkea aine (aiheuttaja yleistynyt iskemia, hypoksia, metabolinen häiriö, intoksikaatio)

Okulokefaalinen eli nukensilmäheijaste, heijaste jossa päätä sivulle käännettäessä ilmenee silmien liike vastakkaiseen suuntaan (silmien katsesuunta ei muutu), okulovestibulaariheijaste = kylmävesi kalorisaatio

Aivorunko pähkinänkuoressa

